

ПІДСИЛЕННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРОТИМІКРОБНИХ ПРЕПАРАТІВ В УМОВАХ АНТИБІОТИКОРЕЗИСТЕНТНОСТІ

Яковлева Л.В., Баглай Т.О.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

ph-econom@nuph.edu.ua

Розвиток стійкості до антибіотиків має всезростаючий темп, особливо в нерозвинених країнах, і набуває загрозливого рівня. Прогнозується збільшення до 2025 року числа смертей від інфекційних хвороб до 10 млн осіб у розрахунку на рік у світі. Українське регулювання доступу населення до лікарських засобів, рівень відповідального самолікування додає підстав для прикладання нових зусиль у боротьбі з антибіотикорезистентністю не тільки шляхом створення ліків наступного покоління з новими механізмами дії, а й з використанням організаційних підходів, що є значно більш дешевими.

Метою даної роботи є вивчення відомостей наукових досліджень щодо зниження та усунення нераціонального використання протимікробних лікарських засобів (ЛЗ) у клінічних і амбулаторних умовах, зокрема, в частині самолікування (без призначення лікаря), що має місце як факт порушення рецептурного відпуску антимікробних ЛЗ.

Огляд літературних джерел показав, що в Україні та країнах СНД головними причинами збільшення стійкості до антибіотиків є низький рівень поінформованості про проблему та її наслідки серед населення, доступ до антибіотиків без рецепту, залишки ЛЗ після невикористання повного курсу лікування, фармацевтична реклама, відсутність швидких і достатніх діагностичних тестів на збудника інфекції, недостатня розповсюдженість інформації про прості профілактичні гігієнічні процедури.

Не зважаючи на те, що реклама рецептурних препаратів для населення (як і порівняльна) заборонена в розвинутих країнах (крім США), дозволена для

громадськості промоція ОТС-препаратів створює уявлення про доступність переважної більшості ліків.

Окремо звертається увага на пряму взаємодію населення з фармацевтами (понад рекламу та маркетингове просування), які, не зважаючи на рецептурне регулювання відпуску антимікробних ЛЗ, продовжують відігравати значну роль у консультуваннях і безрецептурному поширенні протимікробних ЛЗ.

Важливим також є й сприйняття проблеми антибіотикорезистентності в особистій практиці лікаря як проблеми більшого масштабу. Особливо важливим є розуміння лікарями поширеності тяжких наслідків антибіотикорезистентності у світі. Запит про набуття додаткових знань щодо раціонального застосування протимікробних препаратів залишається високим серед лікарів, які проходять підвищення кваліфікації, та студентів, які здобувають лікарський фах.

Зокрема, вітчизняні дослідження (Бережна А. В., Чумаченко Т. О., 2018) серед студентів-медиків зайвий раз засвідчують їхню потребу в додаткових знаннях щодо застосування антибіотиків ще в навчальному академічному середовищі. Студенти окремо відзначають, що наявність практичної підготовки не приділяє достатньої уваги вивченню раціонального використання цих препаратів.

Наостанок зауважимо, що засобами забезпечення раціонального використання антибіотиків є подальше оновлення й осучаснення (адаптація) міжнародних протоколів лікування в вітчизняній практиці з застосуванням провідного міжнародного досвіду, впровадження для лікаря та підвищення його кваліфікації щодо «розумного» (наприклад, SMART) призначення протимікробних ЛЗ, окремий системний збір достатніх даних про обіг антибіотиків, доступ до таких відомостей, просвітницька робота лікарів з пацієнтами та вплив на широкі верстви населення щодо свідомої відмови від неконтрольованого вживання антимікробних лікарських засобів і підвищення довіри до вакцин й охоплення щепленнями.